

Čís. 2307.

Rukojmí dle obchodního práva rovná se rukojmímu a plátcí dle občanského práva. I závazek rukojmího a plátce vyžaduje formy písemné. Písemné formy není však vůbec třeba, je-li rukojemství samo obchodem, ať na straně věřitele, nebo rukojmího neb obou.

(Rozh. ze dne 20. února 1923, Rv II 448/22.)

Žalobce domáhal se na žalovaném zaplacení dluhu, ježto prý přistoupil ku závazku firmy L. a B. jako spoludlužník. Oba nižší soudy žalobě vyhověly, odvolací soud mimo jiné z těchto důvodů: Neprávem vytýká odvolatel, že první soud vzal za prokázáno, že žalovaný přistoupil k dluhu firmy L. a B. a jejího společníka Ervína B-a jako spoludlužník. Tím prý dospěl první soud k mylnému přesvědčení, že zde nejde o závazek rukojemský, který i v případě solidárního rukojemství ve smyslu Šu 1347 obč. zák. vyžaduje dle Šu 1346, odstavec druhý obč. zák. formy písemné, nýbrž již od počátku o jediný závazek společný dle Šu 891 obč. zák. Avšak první soud srovnale s tvrzením žaloby dospěl na základě provedeného důkazu výsledkem stran ku přesvědčení, že žalovaný bez výhrady, rukojmím prospívající, přistoupil ku závazku firmy L. a B. i jejího bývalého společníka Ervína B-a jako spoludlužník, takže nastalo společenství několika spoludlužníků, citoval tedy doslov Šu 1347 obč. zák. a uznal takto, že žalovaný se tím zavázal solidárně s hlavními dlužníky jako rukojmí a plátce. Není tedy odvolatelova výtku správná a nelze přisvědčiti ani názoru žalovaného, že i závazek rukojmího a plátce vyžaduje formy písemné. Předpis Šu 1346, odstavec druhý obč. zák. zřejmě se vztahuje toliko na závazek jednoduchého rukojemství dle Šu 1346 obč. zák., který jest od závazku rukojmího a plátce úplně odlišným. Kdyby byl chtěl zákon požadavek písemné formy předeptsati též pro závazek rukojmího a plátce, byl by to musel stanovit výslovně, neboť výjimečné ustanovení nelze sevše-obecniti a nelze ho ani obdobně užiti. Prvým soudem bylo na základě výsledku stran a dopisu žalovaného ze dne 27. října 1920 správně zjištěno, že žalovaný, přisvědčiv na otázku žalobce, zda převezme ručení za zápujčku 30.000 Kč, firmě L. a B. poskytnutou, se zaručil za tento dluh. Nelze ovšem přisvědčiti právnímu názoru prvního soudu, že toto zaručení žalovaného za dluh firmy L. a B. bylo závazkem rukojmího a plátce ve smyslu Šu 1347 obč. zák. Aby povstal široký a přísný závazek solidárního rukojemství, k tomu dle občanského práva nestačí pouhé zaručení, které jinak dle povahy své jest závazkem toliko podpurným (§ 1346 obč. zák.). Jest zapotřebí, by rukojmč určitým způsobem dal na jevo, že přistupuje k dluhu vedle hlavního dlužníka jako spoludlužník. Takový určitý projev vůle žalovaného z toho, co výsledkem stran bylo zjištěno, nevyplývá. Žalobce nemohl doslova opakovati, co žalovaný přisvědčil na jeho otázku; není tedy podkladu pro posouzení, jak dalece se chtěl žalovaný zavázati. Dojem, který žalobce měl z odpovědi žalovaného, není rozhodným, neboť žalobce jako obchodník nemá odborného vzdělání právníckého, by mohl rozlišovati

právní pojmy a posouditi právní dosah závazného prohlášení. Také z otázky na žalovaného nevyplývá, že žalobce na žalovaném požadoval nějaké ručení rozsáhlejší. Dospěl tedy odvolací soud k přesvědčení, že v ručení, zalovaným převzatém, nelze samo o sobě spatřovati závazek rukojmího a plátce dle občanského práva, nýbrž toliko prosté rukojemství. Jinak je však tomu dle práva obchodního. Firma L. a B., která jest obchodníkem, získala od žalobce zápujčku 30.000 Kč pro svou živnost obchodní jest tedy na její straně přijetí zápujčky obchodem ve smyslu čl. 273 obch. zák. Povstal-li však dluh hlavního dlužníka z obchodu, ručí dle čl. 281 obch. zák. rukojmí, zaručivši se za dluh obchodní, solidárně s hlavním dlužníkem. Jde tedy v tomto případě o rukojemství dle obchodního práva, které se rovná závazku rukojmího a plátce ve smyslu §§ 1347, 1357 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Dovolací soud se přidává k názoru odvolacího soudu, že žalovaný nepřistoupil k závazku firmy L. a B. jako spoludlužník dle §u 1347 obč. zák., neboť ze skutkových zjištění rozsudku prvního soudu lze dovoditi pouze tolik, že se žalovaný zaručil za dluh jmenované firmy, vzešlý ze zápujčky 30.000 Kč, kterou jí žalobce poskytl (§ 1346 obč. zák.). Ježto však zápujčka byla, jak správně uvedl soud odvolací, na straně firmy L. a B. obchodem dle čl. 273, 274 obch. zák., platí ustanovení čl. 281 odstavce druhý obch. zák., že rukojmí, vzešel-li dluh z obchodního jednání hlavního dlužníka, ručí rukou společnou a nerozdílnou s hlavním dlužníkem a nepřísluší mu obrana dělení a předchozí žaloby, pročež lze souhlasiti s odvolacím soudem potud, že žalovaný jest postaven na roveň rukojmímu a plátci dle §u 1357 obč. zák. Tím ovšem není ještě vyřešena otázka, zde hlavně rozhodující, zda rukojemská smlouva stala se způsobem platným. Obchodní zákoník o formě rukojemské smlouvy ničeho nestanoví. Naproti tomu § 1346 odstavce druhý obč. zák. (§ 97 třetí dílčí novely) stanoví, že platnost rukojemské smlouvy vyhledává, by prohlášení, kterým rukojmí se zavazuje, bylo dáno p í s e m n ě. O tom, že tento předpis platí nejen při obyčejném rukojemství (§ 1346 obč. zák.), nýbrž i při závazku rukojmího a plátce (§ 1357 obč. zák.), nelze ani dost málo pochybovati a nelze proto sdíleti opačný názor soudu odvolacího. Netřeba ani poukazovati k motivum zákona, v nichž jest to výslovně vytčeno (zpráva komise pro justiční záležitosti, čís. 78 příloh k těsnopisným protokolům panské sněmovny — XXI. zasedání 1912 str. 148), stačíť prostá úvaha, že byla pro rukojemskou smlouvu stanovena forma písemná proto, by se bylo vyvarováno těžkých následků nerozvážných zárukových prohlášení, a že tento důvod platí samozřejmě nejen při obyčejném rukojemství §u 1346 obč. zák., nýbrž tím více při přísnějším závazku rukojmího plátce dle §u 1357 obč. zák. Že zárukové prohlášení v tomto případě písemně dáno nebylo, jest nesporno, a proto byla by rukojemská smlouva neplatnou, kdyby bylo ji posuzovati dle zásad práva občanského. Avšak zásada, vyslovená v §u 1346 odstavce druhý obč. zák. nemá místa, je-li rukojemství samo

obchodem, ať již na straně věřitele, nebo rukojmího neb obou. Tu platí čl. 317 odstavec první obch. zák., dle něhož se při obchodech pro smlouvu nevyžaduje písemného vyhotovení aniž jinakých formalit. Na tomto ustanovení nebylo nic změněno novelisací Šu 1346 obč. zák., poněvadž dle druhého odstavce čl. 317 obch. zák. mají výjimky z pravidla, vysloveného v prvním odstavci, místa jen potud, pokud jsou obsaženy v obchodním zákoníku. Poněvadž pak žalobce, jak patrně z výsledků provedeného řízení, zejména z údajů obou stran, v době, kdy žalovaný se zaručil za dluh firmy L. a B., byl obchodníkem, byla rukojemská smlouva dle čl. 273 a 274 obch. zák. alespoň na jeho straně obchodem, a proto nebylo k její platnosti třeba formy písemné. Je-li však rukojemská smlouva platnou, ručí žalovaný dle dotčeného již čl. 281 odstavce druhý obch. zák. za celý dluh rukou společnou a nedílnou s hlavním dlužníkem, firmou L. a B., a bylo mu odvolacím soudem právem uloženo zaplacení tohoto dluhu.

Čís. 2308.

Znamenání firmy na směnce musí odpovídati jejímu zápisu v obchodním rejstříku.

(Rozh. ze dne 20. února 1923, Rv II 102/23.)

Směnečným platebním příkazem uloženo firmě Žofie H-ová a Kateřině F-ové ml. jako příjemkám směnky zaplatiti směnečný dluh. K námitkám obou žalovaných procesní soud první stolice platební příkaz ohledně firmy Žofie H-ové zrušil, ohledně Kateřiny F-ové ponechal v platnosti. Odvolací soud rozsudek ohledně firmy Žofie H-ové zrušil. Důvody: Odvolací soud má za to, že firma Žofie H-ová není směnečně zavázána, a to proto, jelikož na směnkách není jejího podpisu. Dle výtahu z obchodního rejstříku zastupují obě společnosti, totiž Kateřina F-ová st. a Kateřina F-ová ml. firmu: »Žofie H-ová, obchodnice v U.« každá samostatně tím způsobem, že pod znění firmy se podepíše jedna nebo druhá společnost a sice: »Kateřina F-ová st.« nebo »Kateřina F-ová ml.« s dodatkem »společnice«. Soud první stolice uznává, že, podepsala-li Kateřina F-ová ml. svou rukou i Kateřinu F-ovou st. na směnkách, není to správným znamenáním firmy a že místo tohoto jména tam mělo státi správně slovo »společnice«. Přes to má soud první stolice za to, že podpisem Kateřiny F-ové ml. pod znění firmy jejím vlastnoručním podpisem jest firma správně známena, jak to bylo v intencích stran, veřejnou společnost zakládajících. Odvolací soud jest však toho názoru, že znamenání firmy na směnce musí též odpovídati požadavkům obchodního zákona, a tudíž, že musí souhlasiti se zápisem v obchodním rejstříku. Soud odvolací jest tedy toho názoru, že žalovaná firma, jsouc podepsána na směnce pouze jménem »Kateřina (Katuše) F-ová« bez dodatku »st.« nebo »ml.« a bez dodatku »společnice«, směnečně zavázána není a bylo proto z tohoto důvodu rozsudek potvrditi.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.